

## The Role of Auditing the Continuity of Agribusiness Enterprises in Forming Their Development Strategy in Conditions of Uncertainty

Lyubov Hutsalenko<sup>1</sup>, Vladyslav Aloshyn<sup>2</sup>

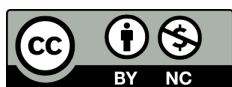
**Abstract.** Identifying the ability of an enterprise to continue its activities in the near future is part of assessing the reliability of financial reporting in accordance with international standards. To do this, it is necessary to collect evidence of risks that may affect the stability of the enterprise's activities, assess its financial condition and liquidity, and analyze external factors, such as the economic situation or relations with banks and counterparties. This article aims to reveal the role of the audit of the continuity of activities of Ukrainian agricultural enterprises in forming an anti-crisis strategy for their development in uncertain conditions. The article presents a flowchart of the compliance audit with the principle of continuity of activities, which allows for a step-by-step assessment of the enterprise's ability to continue its work. An analysis of the financial indicators of three leading agricultural companies (MHP, Kernel, and Nibulon) for 2023–2024 demonstrated different abilities to adapt in crisis conditions. These companies suffered losses due to logistical difficulties, port blockages, damage to infrastructure, and a decrease in export volumes. Only the Kernel Company could reorient exports through Romania and maintain positive development dynamics. The study classified the main external and internal risks that affect the continuity of enterprises. It was established that the highest level of threat is posed by external economic and logistical factors, in particular export restrictions, fuel shortages, currency fluctuations, and infrastructure losses. Researchers estimated the impact of each risk in terms of probability and scale of consequences. The study results show that an anti-crisis development strategy for agricultural enterprises should include adaptive risk management, diversification of logistics routes of agricultural companies, financial planning, legal protection of assets, and control of liquidity and profitability indicators. Thus, an independent audit of business continuity is an essential risk management tool, strengthening the company's financial stability in war conditions and external economic pressure.

**Keywords:** audit, going concern, agribusiness, independent auditor, financial reporting, risks, strategic management, martial law, financial stability.

**Received:** 17 July 2025 | **Revised:** 14 August 2025 | **Accepted:** 15 August 2025 | **Published:** 30 October 2025

### Suggested Citation

Hutsalenko, L., & Aloshyn, V. (2025). The Role of Auditing the Continuity of Agribusiness Enterprises in Forming Their Development Strategy in Conditions of Uncertainty. *Oblik i finansi*, 3(109), 172-184. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3\(109\)-172-184](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3(109)-172-184)



This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© 2025 The Author(s).

<sup>1</sup> Lyubov Hutsalenko, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.  
ORCID 0000-0001-5181-8652

<sup>2</sup> Vladyslav Aloshyn, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.  
ORCID 0009-0006-4118-7889  
E-mail: [vladaloshyn@gmail.com](mailto:vladaloshyn@gmail.com) (Corresponding author)

## Роль аудиту безперервності діяльності аграрних підприємств у формуванні стратегії їх розвитку в умовах невизначеності

Любов Гуцаленко<sup>1</sup>, Владислав Альошин<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

**Анотація.** Виявлення здатності підприємства продовжувати діяльність у найближчому майбутньому є частиною оцінки надійності фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами. Для цього необхідно зібрати докази щодо ризиків, які можуть вплинути на стабільність діяльності підприємства, оцінити його фінансовий стан та ліквідність, а також проаналізувати зовнішні фактори, такі як економічна ситуація чи відносини з банками та контрагентами. Мета статті – розкрити роль аудиту безперервності діяльності аграрних підприємств України у формуванні антикризової стратегії їх розвитку в умовах невизначеності. У статті представлено блок-схему аудиту дотримання принципу безперервності діяльності, яка дозволяє поетапно оцінити здатність підприємства продовжувати роботу. Аналіз фінансових показників трьох провідних аграрних компаній (МХП, Кернел, Нібулон) за 2023–2024 рр. продемонстрував різну здатність до адаптації в кризових умовах. Ці компанії зазнали втрат через логістичні труднощі, блокування портів, пошкодження інфраструктури та зменшення обсягів експорту. Лише Кернел-Трейд змогла переорієнтувати експорт через Румунію та зберегти позитивну динаміку розвитку. У межах дослідження здійснено класифікацію основних зовнішніх і внутрішніх ризиків, які впливають на безперервність діяльності підприємств. Встановлено, що найвищий рівень загрози мають зовнішні економічні та логістичні чинники, зокрема обмеження експорту, дефіцит пального, валютні коливання та втрати інфраструктури. Здійснено оцінку впливу кожного з ризиків за ймовірністю та масштабом наслідків. Запропоновано стратегію антикризового розвитку агропідприємств, яка включає адаптивне управління ризиками, диверсифікацію логістичних маршрутів аграрних компаній, фінансове планування, правовий захист активів та контроль показників ліквідності та рентабельності. Результати дослідження свідчать, що незалежний аудит безперервності діяльності є важливим засобом управління ризиками, зміцнення фінансової стабільності компанії в умовах війни та зовнішньоекономічного тиску.

**Ключові слова:** аудит, безперервність діяльності, агробізнес, незалежний аудитор, фінансова звітність, ризики, стратегічне управління, воєнний стан, фінансова стійкість.

**Постановка проблеми.** В умовах посилення нестабільності, спричиненої глобальними економічними, екологічними та політичними викликами, зростає потреба глибокого аналізу фінансової стійкості ключових галузей економіки, зокрема аграрного сектору. Аграрний бізнес в Україні не лише забезпечує внутрішню продовольчу безпеку, але також є головним джерелом валютних надходжень завдяки експорту сільськогосподарської продукції. Достовірність даних щодо фінансового стану підприємств аграрного бізнесу та їх економічних показників відіграє ключову роль в прийнятті управлінських рішень, а тому має бути підтверджена думкою незалежного аудитора.

Аудиту належить важлива роль у побудові системи антикризового управління; його мета – не лише підтвердити достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання, але й допомогти менеджменту вивести підприємство з кризи [1, с. 127]. Значення аудиту безперервності діяльності підприємств агробізнесу особливо зростає в умовах невизначеності спричинених війною, коли кількість ризиків та загроз суттєво зростає.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню проблематики аудиту безперервності діяльності підприємства присвятили свої публікації Я.М. Гринчишин, К. Нестеренко, Р.І. Шевченко-Перепьолкіна, О.М. Шейко та Є.А. Карпенко [1-4].

Зокрема Я.М. Гринчишин виявив, що аудит принципу безперервності діяльності має антикризову спрямованість, про що свідчать результати опитування фінансових директорів великих приватних компаній. Більша частина зазначила, що аудиторські звіти допомогли їм отримати зовнішнє фінансування. Понад 80% респондентів відповіли, що аудит допоміг їм удосконалити системи фінансового та податкового обліку, а також фінансовий менеджмент загалом [1, с. 128]. Незалежно від вимог концепцій підготовки звітності, стандартів чи галузевого законодавства, аудитор зобов'язаний перевірити звітність підприємства на відповідність принципу безперервності діяльності, керуючись вимогами міжнародного стандарту аудиту ISA 570 «Безперервність діяльності» [2]. З огляду на те, що припущення щодо безперервності діяльності є одним з основоположних принципів складання фінансової звітності діючого підприємства, то військова агресія росії проти України надала особливого значення питанням оцінки аудитором його дотримання при проведенні обов'язкового аудиту фінансової звітності. Відтак, як зазначають О.М. Шейко та Є.А.Карпенко, в умовах воєнного стану аудитор повинен приділити більше уваги оцінці ймовірності банкрутства підприємства та розкриття подій та умов у фінансовій звітності [4, с. 171].

Доповнюючи результати попередніх досліджень, метою цієї статті є розкриття ролі аудиту безперервності діяльності аграрних підприємств України у формуванні антикризової стратегії їх розвитку в умовах невизначеності.

**Методи дослідження.** У процесі дослідження використано низку теоретичних методів, які забезпечили всебічне вивчення проблематики аудиту дотримання принципу безперервності діяльності аграрних підприємств в умовах невизначеності. Метод порівняльного аналізу застосовано для оцінки фінансових показників аграрних компаній України; метод фінансово-економічного аналізу – для дослідження динаміки доходів, прибутків, витрат, ліквідності та рентабельності цих підприємств. Для ідентифікації внутрішніх і зовнішніх ризиків використано метод ризик-аналізу, а метод графічного моделювання – для побудови блок-схем та рисунків. Окремі результати дослідження презентовано за допомогою табличного методу.

Інформаційну базу дослідження склали офіційна фінансова звітність досліджуваних підприємств, аналітичні дані з відкритих джерел, дані Національного банку України (НБУ), Міністерства аграрної політики, а також дані Світової організації торгівлі (СОТ). Крім того, було використано положення МСФЗ щодо принципу безперервності діяльності. Сукупність цих даних дозволила комплексно проаналізувати сучасний стан агросектору в умовах кризи та обґрунтувати роль незалежного аудиту як інструменту забезпечення стабільності та фінансової безпеки аграрних підприємств.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Основою складання фінансової звітності згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності

(МСФЗ) є принцип безперервності діяльності. Згідно з цим підходом, звітність формується з припущенням, що підприємство продовжуватиме свою роботу у передбачуваному майбутньому, а його керівництво не має намірів припиняти чи суттєво скорочувати діяльність [2].

Проведення аудиту дотримання принципу безперервності діяльності зовнішнім незалежним аудитором є важливим для підтвердження достовірності та об'єктивності фінансового стану підприємства за результатами сформованої фінансової звітності. Адже незалежний аудитор зможе не лише відобразити реальну картину, а й сформулювати стратегічне бачення росту підприємства чи виходу з кризи на основі планування обсягів виробництва, прогнозування доходів, оцінки собівартості, рентабельності та інших ключових показників [4]. Формування аудиторського звіту дозволить виявити потенційні ризики, які спричинили поточний справ стан компаній та сформувати антикризовий план для керівництва, що враховуватиме абсолютно всі аспекти діяльності від формування запасів на складі до аналізу цін на матеріали.

В аграрному бізнесі, де виробничі цикли тісно пов'язані з сезонністю, кліматичними умовами та міжнародною кон'юнктурою, залучення незалежного аудитора для проведення аудиту безперервності діяльності являється не лише інструментом звітності, а й дієвим елементом фінансового управління та стратегічного планування [1; 3]. Таким чином, аудит безперервності діяльності виступає важливим чинником забезпечення стабільності агрокомпаній та впливає на економічний розвиток країни в цілому, адже частка експорту аграрної продукції України в 4 кварталі 2024 р. становила 60,1% (рис. 1).

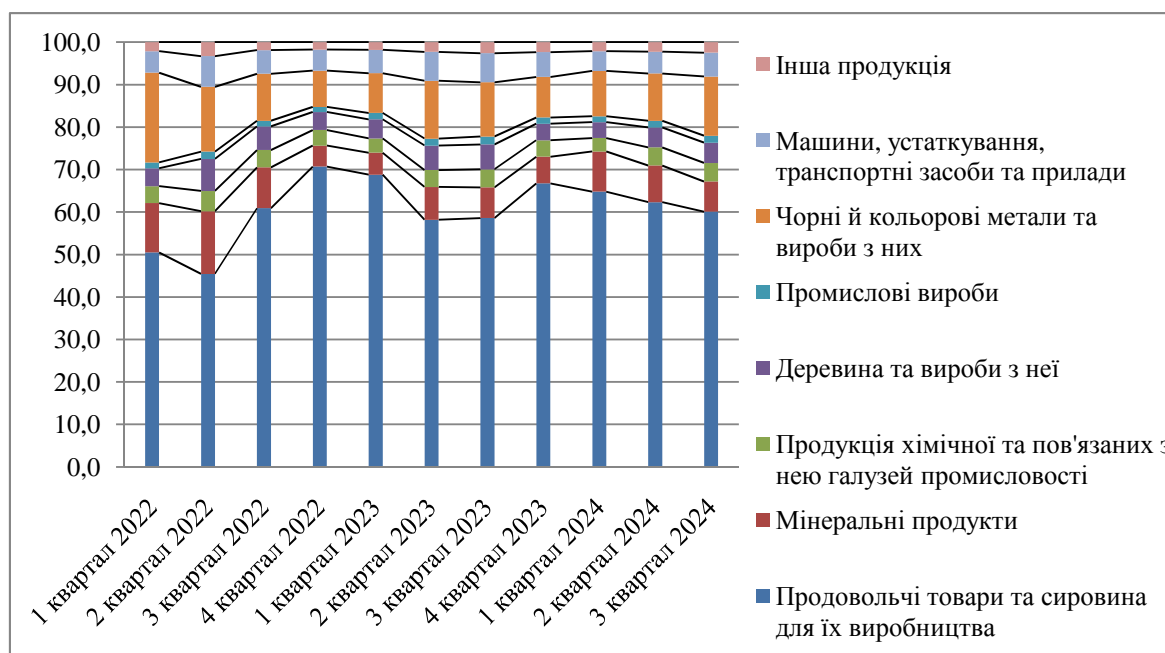


Рис. 1. Товарна структура експорту Україна за період 2022-2024 рр., %

Джерело: [5].

Аналіз даних рис. 1 свідчить, що продукція аграрного сектору є вагомою у структурі експорту та економіки країни в цілому, від якої залежить надходження коштів до державного бюджету, особливо в умовах воєнного стану. Тому аграрним компаніям, які забезпечують стратегію розвитку України, доцільно здійснювати аналітичну оцінку своїх витрат та проводити незалежні аудити, що дозволить максимізувати фінансові результати та

покращити не тільки власний фінансовий стан, але й надходження коштів до державного бюджету.

Передумовою проведення більш детального аудиту безперервної діяльності аграрних компаній є зменшення обсягів експорту в 2024 році, що може сигналізувати про наявні проблеми, з якими сикаються українські аграрії в умовах воєнного стану (рис. 2).

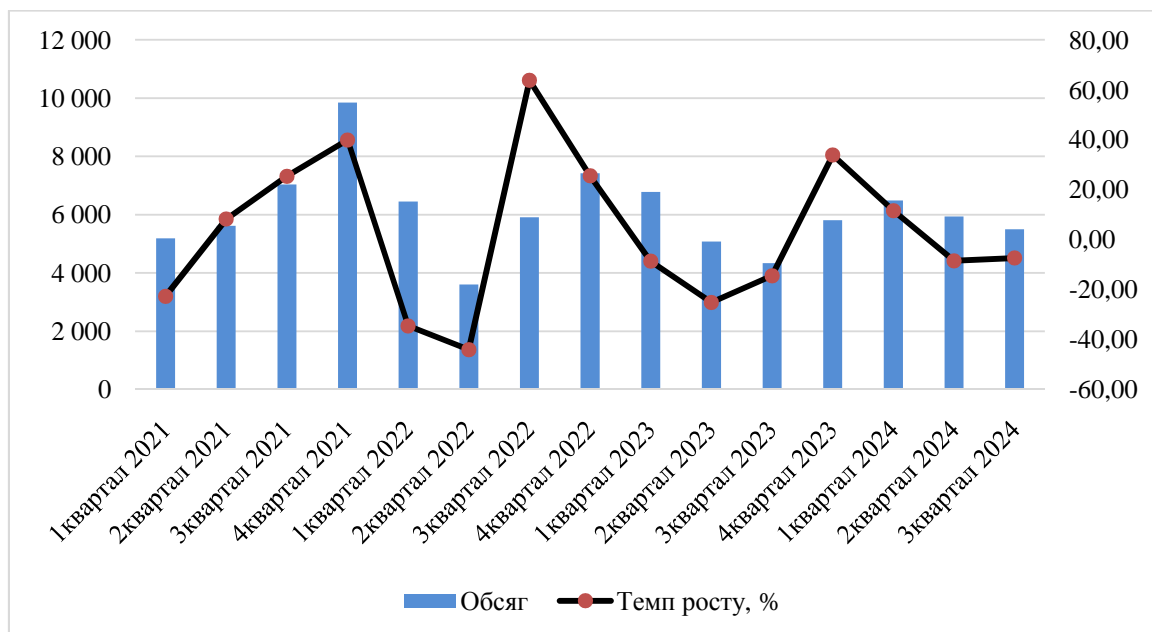


Рис. 2. Динаміка експорту аграрної продукції України за період 2021-2024 рр, млн. дол. США

Джерело: [15].

Як бачимо у 2021 році спостерігалось стабільне зростання обсягів, особливо в четвертому кварталі, що свідчить про сприятливі ринкові умови. Проте з початком 2022 року ситуація різко змінилася – у першому та другому кварталах зафіксоване суттєве падіння (-34,53% та -44,05% відповідно), що є прямим наслідком початку повномасштабної війни та руйнування логістичних маршрутів. Друга половина 2022 року характеризується відновленням – у третьому кварталі темп зростання склав 63,79%, що вказує на адаптацію бізнесу до нових умов, а в четвертому кварталі зростання продовжилося, хоч і менш стрімко (+25,56%). У 2023 році динаміка залишається нестабільною – на початку року знову зафіксовано падіння (-8,64% у першому кварталі, -25,13% у другому). У 2024 році, незважаючи на позитивну динаміку в першому кварталі (+11,64%), у другому та третьому кварталах знову спостерігається спад (-8,46% та -7,36%), що власне свідчить про посилення логістичних труднощів, нестабільність

збуту, зростання витрат та інші виклики, які пов'язані з триваючими воєнними діями.

Перед тим як провести аналіз стану аудиту дотримання принципу безперервності діяльності провідних українських аграрних компаній (застосовувався вибіркового метод) звернемо увагу на їхній рейтинг (рис. 3).

Зокрема, до 10 найкращих агрокомпаній входять такі провідні українські агрохолдинги як МХП, Кернел та Нібулон, які демонструють стабільну експортну активність та значну частку на міжнародних ринках зернових, олійних культур і м'ясної продукції. Так як ці агрохолдинги є відомими не тільки в Україні, то дослідимо практику проведення аудиту їхнього фінансового стану.

На рис. 4 наведено схему аудиту дотримання принципу безперервності діяльності, на основі якої доцільно провести незалежний аудит найкращих агрокомпаній України.

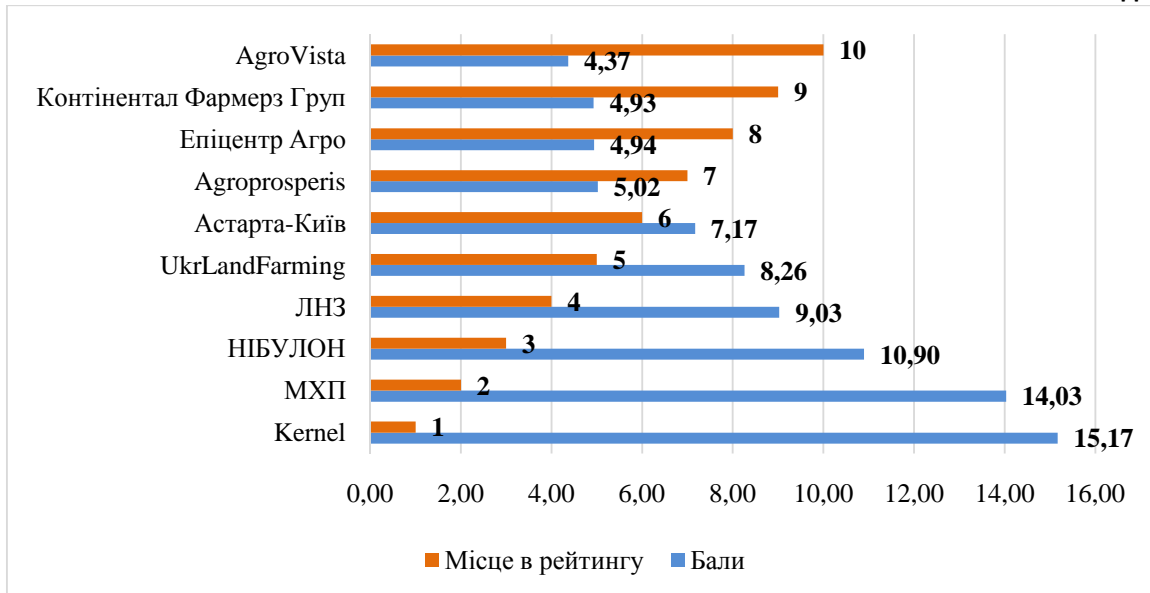


Рис. 3. Рейтинг провідних агрохолдингів України станом на 2024 р.

Джерело: [6].

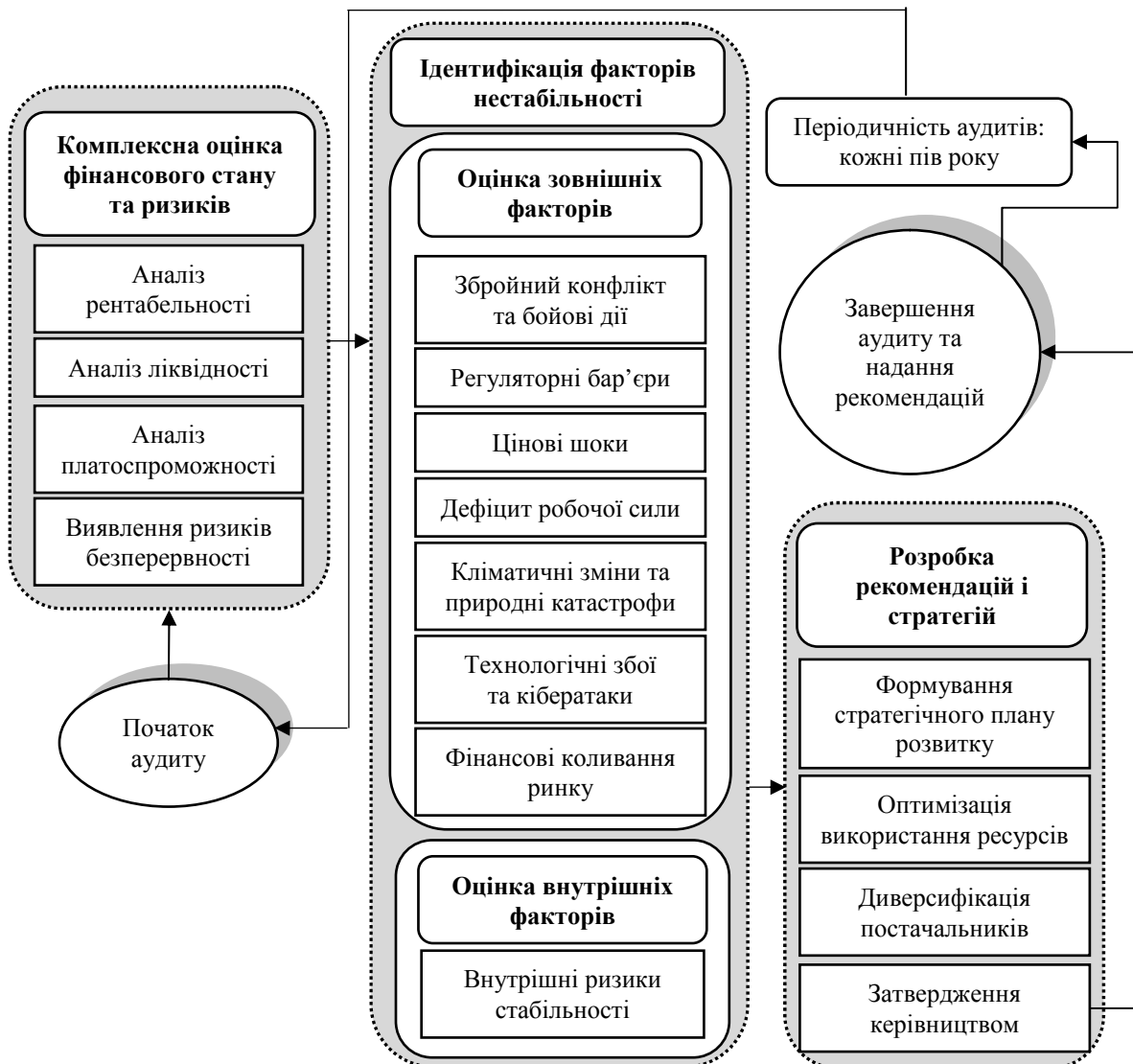


Рис. 4. Блок-схема незалежного аудиту дотримання принципу безперервності діяльності агрокомпаній України в умовах невизначеності

Джерело: сформовано авторами.

Проведення незалежного аудиту дотримання принципу безперервності діяльності агрокомпаній України в умовах невизначеності включає три етапи:

- 1) комплексна оцінка фінансового стану та ризиків;
- 2) ідентифікація факторів нестабільності;
- 3) розробка рекомендацій для формування стратегій.

На першому етапі необхідно провести оцінку фінансового стану підприємства, яка передбачає аналіз рентабельності, ліквідності, платоспроможності та виявлення ризиків, які можуть загрожувати подальшій роботі агрокомпанії.

На наступному етапі проводиться ідентифікація та аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, що

впливають на здатність агропідприємства продовжувати діяльність у кризових умовах.

На завершальному етапі незалежного аудиту надаються рекомендації щодо антикризових заходів, які передбачають формування стратегії подальшого розвитку, оптимізацію використання наявних ресурсів та адаптацію до нестабільного зовнішнього середовища.

Хоча незалежний аудит є одним із ефективних інструментів виявлення прихованого потенціалу компанії та формування загальної стратегії її розвитку, як свідчить практика зазвичай українські агрокомпанії використовують його лише в критичних випадках (рис. 5).

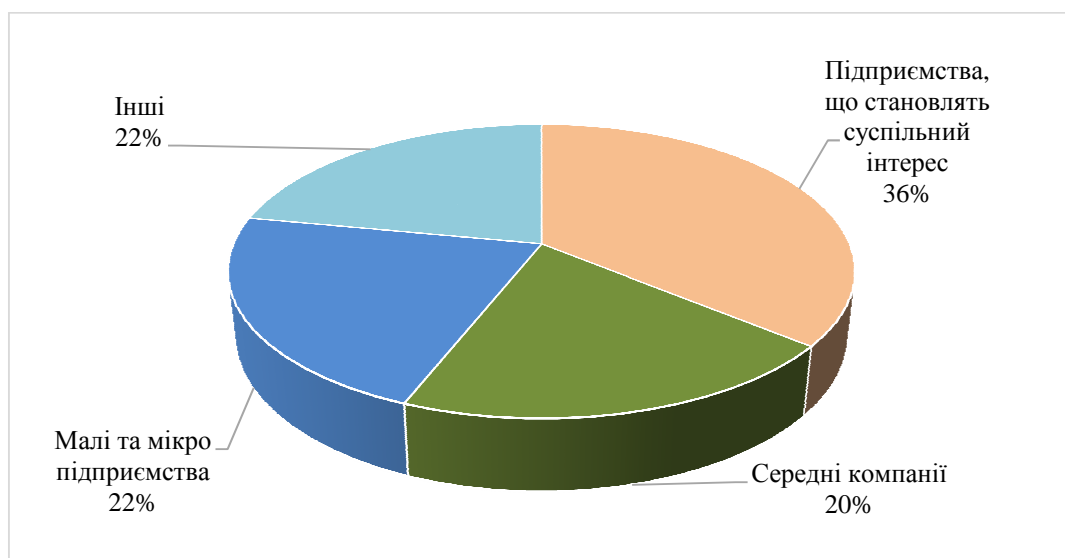


Рис. 5. Структура компаній, яким було надані аудиторські послуги в Україні станом на 2024 р., %

Джерело: [7].

Дані рис. 5 свідчать, що більшість компаній, які проводять аудит (36%) – це компанії, які представляють критичні галузі. До таких можна віднести великі агрокомпаніями, які забезпечують

продовольчу безпеку України та певною мірою глобальну продовольчу безпеку, оскільки частка Україна в світовому аграрному експорті становить близько 2% (рис. 6).

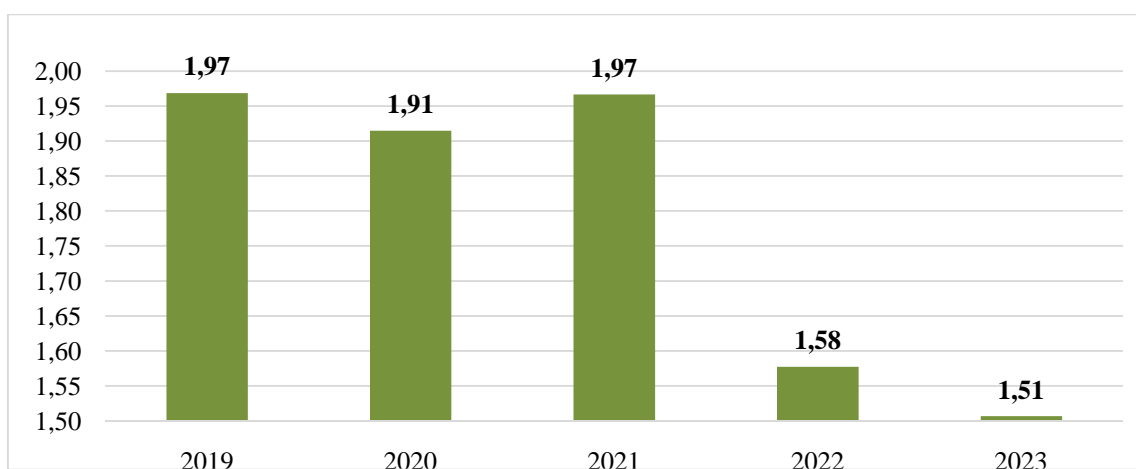


Рис. 6. Динаміка частки експорту сільськогосподарської продукції України на світовому ринку за період 2019-2023 рр., %

Джерело: [8].

До 2022 року частка України у світовому експорті сільськогосподарської продукції залишалася стабільною, але з початком війни вона впала до 1,58 %, а в 2023 році – до 1,51 %. Причинами такого стану є блокування портів, скорочення виробництва через ракетні обстріли та порушення логістики. Тому проведення більш детального незалежного аудиту дозволить сформулювати основні ризики та окреслити

стратегії розвитку аграрних компаній із врахування викликів воєнного стану.

Розглянемо поетапно результати незалежного аудиту дотримання принципу безперервної діяльності. Перший етап – аналіз фінансових показників трьох найбільших агрохолдингів України (табл. 1).

**Таблиця 1. Динаміка фінансових показників ПрАТ «МХП», ТОВ СП «Нібулон» та ТОВ «Кернел-Трейд»**

Показники	ПрАТ «МХП»		ТОВ СП «Нібулон»		ТОВ «Кернел-Трейд»	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Кількість працівників, осіб	5 825	2 513	3 722	2 842	747	895
Дохід від реалізації продукції (тис грн)	51298072	46 793 252	22 901 411	20 263 013	62056891	90926416
Чистий прибуток (тис грн)	-747 096	-1 458 698	-1 213 790	-1 287 480	4 373 035	5 415 269
Собівартість реалізованої продукції (тис, грн)	43 497 444	34 207 457	19 473 721	18 088 918	48320726	76231246
Активи (тис грн)	46 625 668	43 353 354	25 642 347	26 468 443	51033726	59908126
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	3 529 087	1 953 837	1 267 646	498 593	6 707 799	4 202 485
Запаси (тис, грн)	1 353 719	1 017 927	4 682 881	4 027 829	7 383 543	9 145 122
Довгострокові зобов'язання (тис грн)	2 632 816	5 409 002	1 830 139	7 123 616	4 909	8 533
Поточні зобов'язання (тис грн)	51 914 180	45 482 166	22 196 092	18 375 092	23514495	35524716
Власний капітал (тис грн)	-7 921 328	-7 537 814	1 616 116	969 735	27514322	24374877
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,48	0,42	0,32	0,33	1,91	1,52
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,04	0,06	0,03	0,32	0,33
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,46	0,4	0,11	0,11	1,60	1,27
Коефіцієнт автономії	-0,17	-0,17	0,06	0,04	0,54	0,41
Рентабельність активів, %	1,63	0,88	-6,29	-2,44	8,57	9,04
Рентабельність власного капіталу, %	10,1	-4,96%	-66,57	-49,99	20,36	20,87
Рентабельність діяльності, %	-1,46	-3,12	-5,30	-6,35	7,05	5,96
Частка запасів в реалізованій продукції, %	2,64	2,18	20,45	19,88	11,90	10,06
Частка собівартості в реалізованій продукції, %	84,79	73,10	85,03	89,27	77,87	83,84

Джерело: сформовано авторами на основі [9-11].

Дані табл. 1. свідчать, що починаючи з 2022 року український аграрний сектор опинився у вкрай складних умовах, адже блокування морських портів, руйнування логістичних шляхів, стрімке подорожчання сировини (зокрема добрив та дизельного пального), а також несприятлива політика деяких країн ЄС щодо імпорту української агропродукції, суттєво вплинули на виробництво, експорт, прибутковість і фінансову стійкість підприємств.

ПрАТ «МХП» зазнала істотного зменшення чисельності працівників більш ніж удвічі, що було пов'язано із міграцією населення через війну. Дохід від реалізації продукції скоротився приблизно на 4,5 мільярди гривень, а чистий збиток зріс майже вдвічі, що свідчить про погіршення рентабельності операцій. Незважаючи на скорочення собівартості реалізованої продукції, це не дало позитивного ефекту на чистий фінансовий результат. Компанія також зафіксувала зниження активів, зменшення грошових коштів та збереження від'ємного власного капіталу. Показники ліквідності компанії залишаються критично низькими, що вказує на обмежені можливості швидкого реагування на фінансові ризики. Основною причиною таких негативних змін є: збій логістичних ланцюгів, знецінення курсу національною валюти, що призвело до втрати 40 млн. дол., пошкодження інфраструктури, адже внаслідок обстрілів та руйнувань ПрАТ «МХП» втратив склад, де зберігалася курятина, на суму 8 мільйонів доларів та інші негативні наслідки війни [12].

Як і попередня компанія, ТОВ СП «Нібулон» отримала зменшення доходу (приблизно на 11%), залишилась збитковою протягом 2023-2024 рр та навіть зазнала незначного збільшення фінансових втрат. При цьому, собівартість продукції залишилась майже на рівні попереднього року, що свідчить про збереження обсягів виробництва, хоча й без можливості ефективної реалізації. Найбільш вразливим місцем «Нібулону» є його залежність від річкової та морської логістики, зокрема від річки Дніпро та портової інфраструктури, яка внаслідок бойових дій була частково зруйнована та заблокована. Компанія стикнулася із накопиченням зібраного зерна на складах, про що свідчить стабільно високий показник запасів у складі активів. Додатковим сигналом про фінансовий тиск стало триразове зменшення грошових коштів та стрімке зростання довгострокових зобов'язань, що вказує на змушене залучення зовнішнього фінансування для будівництва додаткових портів [13]. Зниження показників рентабельності, ліквідності та автономії свідчить про погіршення фінансової стійкості та залежність від кредиторів, адже станом на 2024 р. сума зовнішніх кредитів склала близько 7 млрд. грн. Одним із вирішальних негативних факторів стала несприятлива політика сусідніх країн ЄС, зокрема Польщі та Угорщини, які, з метою захисту власних фермерів, неодноразово обмежували транзит та

імпорт української агропродукції, поглиблюючи проблему реалізації продукції для таких експортерів як «Нібулон».

На відміну від двох вище згаданих агрокомпаній, ТОВ «Кернел-Трейд» показала позитивну динаміку – її дохід зріс майже на 30 мільярдів гривень, а чистий прибуток – на понад 1 мільярд. Такі показники були досягнуті завдяки тому, що компанія почала експортувати свою продукцію через Румунію, а також швидко адаптувалася до нових умов на ринку. Проте, зростання доходів супроводжувалось суттєвим підвищенням собівартості продукції, що, ймовірно, пов'язано з подорожчанням енергоресурсів, добрив та додаткової вартості обхідних логістичних шляхів. Значно зросли запаси, що свідчить про недостатню реалізацію продукції та формування залишків продукції. Водночас відбулось зростання поточних зобов'язань, що вказує на фінансування шляхом розширення через кредитування та збільшення цін на закупівлю сировини у постачальників. Попри те, що ТОВ «Кернел-Трейд» має проблеми з логістикою, протягом 2023-2024 рр у компанії зберігаються позитивні значення рентабельності активів та власного капіталу. Хоча показники ліквідності дещо знизились, вони залишаються в межах допустимих значень, що свідчить про високу фінансову стійкість компанії. Скорочення власного капіталу відбулось через спрямування прибутку на покриття надлишкових логістичних витрат.

Аналіз показників трьох агрокомпаній вказує на складну ситуацію на аграрному ринку, особливо в 2024 р, що вплинуло на загальні обсяги експорту, дослідження по яких наведені вище. Порушення традиційних логістичних маршрутів, блокування портів, ріст цін на сировину та відсутність сталої підтримки з боку сусідніх країн ЄС створюють комплекс викликів, з якими стикнулись українські аграрії з початку повномасштабного вторгнення, і які мали беззаперечний вплив на їхні фінансові показники.

Наступним етапом незалежного аудиту є ідентифікація основних внутрішніх та зовнішніх факторів, які вплинули на фінансові показники досліджуваних компаній (табл. 2). Для інтепретації даних використано мультиплікативну методику, яка передбачає обчислення загально впливу внутрішніх та зовнішніх факторів як добутку ймовірності впливу та оцінки впливу. В свою чергу ймовірність впливу (у діапазоні від 0 до 1) відображає, наскільки ймовірно, що той чи інший ризик реалізується (чим більший показник, тим більша ймовірність настання ризику). Оцінка впливу (за шкалою від 1 до 10) показує, наскільки серйозними будуть наслідки для підприємства у разі реалізації ризику (чим вона вища, тим більший негативний вплив факторів). Такий підхід дозволяє об'єктивно порівняти вказані типи ризиків між собою та оцінити їх критичність для досліджуваних агрокомпаній.

Таблиця 2. Аудит внутрішніх та зовнішніх факторів, які вплинули на кризовий стан ПрАТ «МХП», ТОВ СП «Нібулон» та ТОВ «Кернел-Трейд»

Тип ризику	Підризок	Тип впливу	Імовірність впливу (0-1)	Оцінка впливу (1-10)	Загальний вплив
Природні ризики	Неможливість обробітку через погодні умови	Зовнішній	0,8	6	4,8
	Пошкодження техніки, що унеможливує роботу вчасно	Внутрішній	0,7	5	3,5
Ресурсні ризики	Дефіцит пального	Зовнішній	0,95	9	8,55
	Недоступність добрив, насіння, ЗЗР	Зовнішній	0,9	8	7,2
	Порушення ланцюгів постачання ресурсів	Зовнішній	0,9	8	7,2
Економічні ризики	Зростання собівартості продукції	Внутрішній	0,85	9	7,65
	Обмеження експорту та логістики	Зовнішній	0,95	10	9,5
	Коливання валютного курсу та цін на продукцію	Зовнішній	0,9	9	8,1
Безпекові ризики	Втрати землі через бойові дії або окупацію	Зовнішній	0,8	10	8
	Пошкодження або втрата техніки та інфраструктури	Зовнішній	0,75	9	6,75
Політичні та регуляторні ризики	Раптова зміна податкових умов	Зовнішній	0,8	8	6,4
	Введення нових обмежень на ринку (ліцензії, квоти)	Зовнішній	0,7	7	4,9

Джерело: сформовано авторами.

Дані табл. 2 вказують на високу концентрацію зовнішніх ризиків, зокрема у сферах логістики, ресурсного забезпечення та безпеки, а найбільш критичними є економічні ризики, такі як обмеження експорту та логістики (9,5), що свідчить про пряме блокування можливості реалізації продукції. Високим також виявився ризик дефіциту пального, порушення шляхів постачання ресурсів та коливання валютного курсу, що в сукупності призвело погіршення операційної діяльності агрокомпаній.

Не менш важливим є вплив на фінансовий стан досліджуваних агрокомпаній безпекових ризиків, які пов'язані з бойовими діями (втрата техніки, інфраструктури та земель). Політичні та

регуляторні ризики, хоча і мали дещо нижчий рівень впливу, залишаються значущими через непередбачуваність змін, як і українському, так і європейському законодавстві. Внутрішні ризики, такі як пошкодження техніки чи зростання собівартості, хоч і мали менший сумарний вплив, проте додатково ускладнили стабільну роботу компаній. На рис. 7 наведено багатофакторний факторів, які впливають на діяльність агрокомпаній в умовах нестабільності.

Завершальним етапом незалежного аудиту є формування стратегії, яка включатиме антикризові заходи, що дозволять українським агрокомпаніям покращити свої фінансові показники (рис. 8).



**Рис. 7. Фактори, що впливають на діяльність агрокомпаній в умовах воєнної нестабільності**

*Джерело: сформовано авторами.*

Стратегія розвитку агрокомпаній України має ґрунтуватися на адаптивному підході, в якому ефективне управління ризиками та забезпечення дотримання принципу безперервності діяльності відіграватиме значну роль [14]. Важливою частиною стратегії є аналіз наявності антикризових планів та фінансової складової, особливо в контексті підвищення собівартості, ринкової нестабільності та валютних ризиків, які мають оцінюватися з точки зору їх впливу на ліквідність і здатність компанії виконувати свої зобов'язання [15].

Не менш важливим є питання правового захисту активів, адже незалежний аудитор повинен перевірити, чи здійснюються заходи щодо запобігання рейдерству та незаконному вилученню майна. У стратегічному вимірі агрокомпаніям доцільно зосередитись на диверсифікації логістики та пошуку альтернативних джерел експорту, як це було

зроблено компанією ТОВ «Кернел-Трейд». Комплексне поєднання оперативної адаптації, фінансової стійкості та довгострокового бачення дозволить агрокомпаніям не лише втриматись на ринку, а й поступово відновити динамічний розвиток у складних умовах воєнного часу.

Таким чином, стратегія виживання та розвитку агрокомпаній України в умовах війни безпосередньо пов'язана з гнучкістю управлінських рішень, здатністю адаптуватися до кризового середовища та вмінням керівництва вчасно ухвалювати обґрунтовані рішення. При цьому завдання незалежного аудитора полягає не лише в оцінці поточних фінансових показників, але й у виявленні реальних загроз та ступеня готовності підприємства до їх подолання, щоб обґрунтувати висновок щодо безперервності його діяльності в найближчому майбутньому (як мінімум протягом 12 наступних місяців).

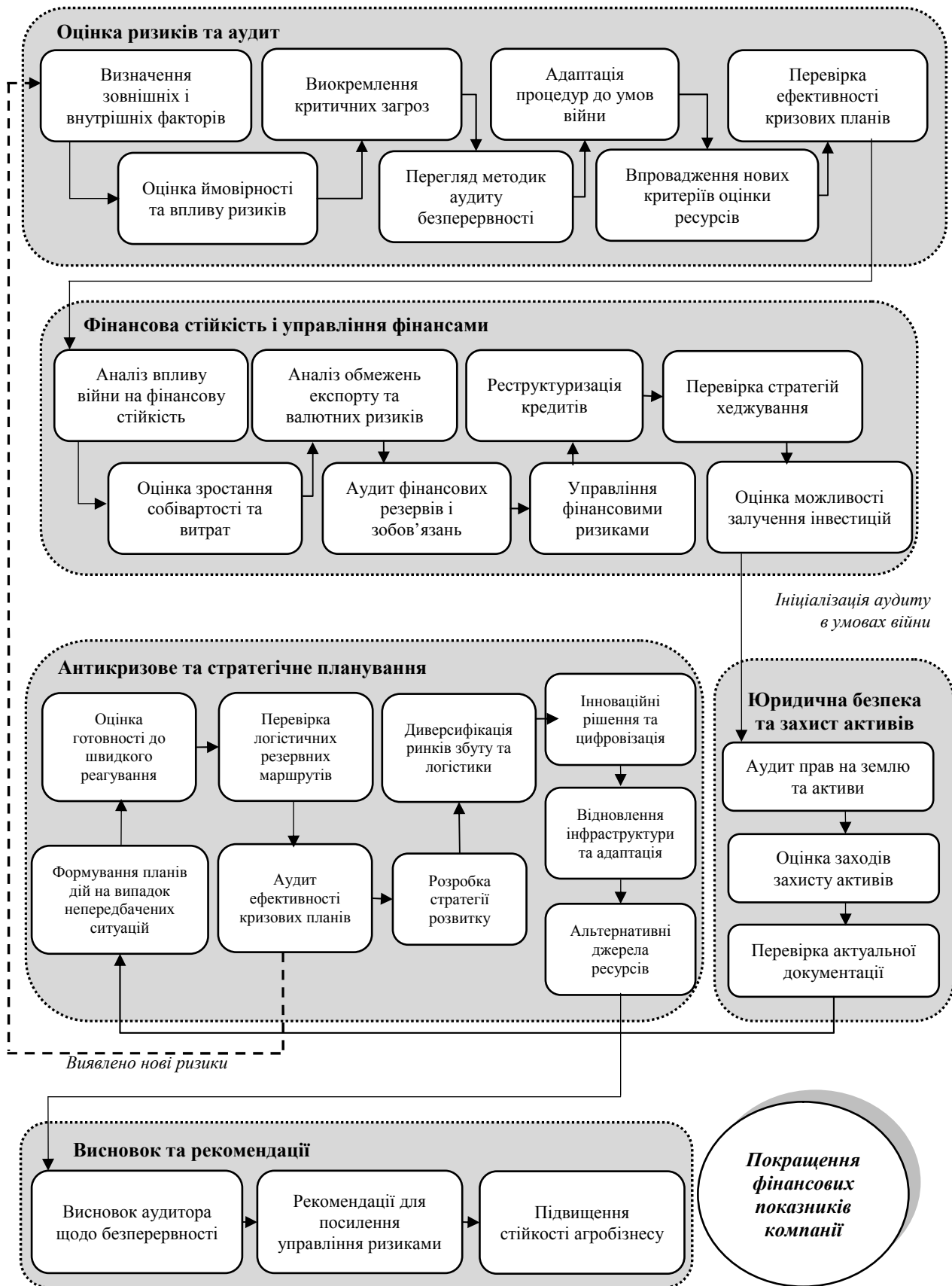


Рис. 8. Стратегія розвитку агрокомпаній України в умовах воєнної нестабільності, сформована за результатами аудиту дотримання принципу безперервної діяльності

Джерело: сформовано авторами.

**Висновки.** В умовах невизначеності спричиненої війною аудит безперервності діяльності агропідприємств набуває особливої актуальності, адже виступає ключовим інструментом не лише підтвердження фінансової інформації, але й стратегічного планування, виявлення кризових точок і розробки антикризових рішень. Аналіз діяльності трьох провідних аграрних компаній України показав, що агросектор перебуває під значним тиском зовнішніх чинників, які впливають як на фінансові результати агрокомпаній, так і на загальну динаміку українського експорту. Відтак систематичне

проведення незалежного аудиту фінансової звітності дозволить виявити внутрішні та зовнішні загрози, оцінити здатність компаній до функціонування в середньостроковій перспективі, та надати рекомендації щодо виживання і розвитку підприємства в умовах воєнного стану. Результати дослідження свідчать, що незалежний аудит дотримання принципу безперервності діяльності є не лише вимогою міжнародних стандартів, а й важливим засобом управління ризиками, зміцнення фінансової стабільності та забезпечення продовольчої безпеки України в цілому.

#### 4 Список використаних джерел

1. Гринчишин Я. М. Аудит принципу безперервності діяльності та його вплив на антикризовий фінансовий менеджмент підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 57. С. 127–132. <https://doi.org/10.32843/bses.57-23>
2. Нестеренко К. Принцип безперервності діяльності: що означає і як застосовувати у кризу. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/printsip-neprieryvnosti-devyatelnosti> (дата звернення: 27.06.2025).
3. Шевченко-Переполюккіна Р. І. Проблеми аграрного бізнесу під час воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 66. С. 87–92. <https://doi.org/10.32843/infrastruct66-16>
4. Шейко О. М., Карпенко Є. А. Вплив оцінки безперервності діяльності підприємства на звіт незалежного аудитора в умовах воєнного стану. *Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій*: збірник II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Полтава, 6 червня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 170–172. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolN-TU/17012/1/20.pdf> (дата звернення: 27.06.2025).
5. Статистика зовнішнього сектору України 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 28.06.2025).
6. Рейтинг Кращих Агрохолдингів Україна від Ukrainian Business Award. URL: <https://uba.top/agricultural-holdings-of-ukraine/> (дата звернення: 29.06.2025).
7. Аудиторська палата України. Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні (01 липня 2023 року – 30 червня 2024 року). (2024). URL: <https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Звіт-про-стан-ринку-2024.pdf> (дата звернення 29.06.2025)
8. World Trade Organization. Charts: World trade in agricultural products. WTO. URL: [https://www.wto.org/english/tratop\\_e/agric\\_e/ag\\_imp\\_exp\\_charts\\_e.htm](https://www.wto.org/english/tratop_e/agric_e/ag_imp_exp_charts_e.htm) (дата звернення: 29.06.2025).
9. Приватне акціонерне товариство «МХП». Фінансова звітність за роками. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/25412361/yearly-finances> (дата звернення: 30.06.2025).
10. Товариство з обмеженою відповідальністю Сільськогосподарське підприємство «Нібулон». Фінансова звітність за роками. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/14291113/yearly-finances> (дата звернення: 30.06.2025).
11. Товариство з обмеженою відповідальністю «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД». Фінансова звітність за роками. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/31454383/yearly-finances> (дата звернення: 30.06.2025).
12. Волокіта В. МХП скоротив чистий прибуток втричі і втратив від війни \$10 мільйонів. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://pravda.com.ua/news/2024/06/04/714656/> (дата звернення: 01.07.2025).
13. Кириченко А. «Нібулон» зміг реструктуризувати 70% кредитного портфеля. *Forbes Україна*. 2024. URL: <https://forbes.ua/news/nibulon-zmig-restrukturuivati-70-kreditnogo-portfelyu-16072024-22417> (дата звернення: 01.07.2025).
14. Brás J. C., Pereira R. F., Fonseca M., Ribeiro R., Bianchi I. S. Advances in auditing and business continuity: A study in financial companies. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2024. Vol. 10, Issue 2, June 2024, 100304. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2024.100304>
15. Fang Q., Wang Z., Dang L. Audit effort in the digital era: Uncovering the dynamic interplay of business strategy and digital transformation. *International Journal of Accounting Information Systems*. 2025. Vol. 56. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2025.100747>
16. Gutsalenko L., Marchuk U., Hutsalenko O., Tsaruk N. Wine industry: economic and environmental factors which influence development and accounting. *Economic Annals-XXI*. 2020. No. 181(1-2). pp. 105–114. <https://doi.org/10.21003/ea.V181-09>

#### 4 References

1. Hrynchyshyn, Ya. M. (2020). Audit of the going concern principle and its impact on enterprise anti-crisis financial management. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 57, 127–132. <https://doi.org/10.32843/bses.57-23> [in Ukrainian]
2. Nesterenko, K. (2022). Going concern principle: what it means and how to apply it in a crisis. *FinAcademy*. Retrieved from: <https://finacademy.net/ua/materials/article/printsip-nepreryvnosti-deyatelnosti> [in Ukrainian]
3. Shevchenko-Perepiolkina, R. I. (2022). Problems of agribusiness during martial law. *Infrastruktura rynku*, 66, 87–92. <https://doi.org/10.32843/infrastruct66-16> [in Ukrainian]
4. Sheiko, O. M., & Karpenko, Ye. A. (2024). Impact of enterprise going concern assessment on the independent auditor's report under martial law. In: *Stalyi rozvytok: vyklyky ta zahrozy v umovakh suchasnykh realii*: Conference proceedings (Poltava, June 6, 2024). pp. 170–172. Retrieved from: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltN-TU/17012/1/20.pdf> [in Ukrainian]
5. National Bank of Ukraine. (2023). External sector statistics of Ukraine 2023. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> [in Ukrainian]
6. Ukrainian Business Award. (2024). Ranking of the best agroholdings of Ukraine. Retrieved from: <https://uba.top/agricultural-holdings-of-ukraine/> [in Ukrainian]
7. Audit Chamber of Ukraine. (2024). Report on the state of audit activity in Ukraine (July 1, 2023 – June 30, 2024). Retrieved from: <https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Звіт-про-стан-ринку-2024.pdf> [in Ukrainian]
8. World Trade Organization. (2025). Charts: World trade in agricultural products. Retrieved from: [https://www.wto.org/english/tratop\\_e/agric\\_e/ag\\_imp\\_exp\\_charts\\_e.htm](https://www.wto.org/english/tratop_e/agric_e/ag_imp_exp_charts_e.htm) [in English]
9. PJSC “MHP”. (2025). Financial statements by year. Clarity Project. Retrieved from: <https://clarity-project.info/edr/25412361/yearly-finances> [in Ukrainian]
10. LLC Agricultural Enterprise “NIBULON”. (2025). Financial statements by year. Clarity Project. Retrieved from: <https://clarity-project.info/edr/14291113/yearly-finances> [in Ukrainian]
11. LLC “KERNEL-TRADE”. (2025). Financial statements by year. Clarity Project. Retrieved from: <https://clarity-project.info/edr/31454383/yearly-finances> [in Ukrainian]
12. Volokyta, V. (2024). MHP cut net profit threefold and lost \$10 million due to the war. *Ekonomichna pravda*. Retrieved from: <https://epravda.com.ua/news/2024/06/04/714656/> [in Ukrainian]
13. Kyrychenko, A. (2024). NIBULON managed to restructure 70% of the loan portfolio. *Forbes Ukraine*. Retrieved from: <https://forbes.ua/news/nibulon-zmig-restrukturizuvati-70-kreditnogo-portfelyu-16072024-22417> [in Ukrainian]
14. Brás, J. C., Pereira, R. F., Fonseca, M., Ribeiro, R., & Bianchi, I. S. (2024) Advances in auditing and business continuity: A study in financial companies. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 10(2). <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2024.100304>
15. Fang, Q., Wang, Z., & Dang, L. (2025) Audit effort in the digital era: Uncovering the dynamic interplay of business strategy and digital transformation. *International Journal of Accounting Information Systems*, 56 <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2025.100747>
16. Gutsalenko, L., Marchuk, U., Hutsalenko, O., & Tsaruk, N. (2020). Wine industry: economic and environmental factors which influence development and accounting. *Economic Annals-XXI*, 181(1-2), 105–114. <https://doi.org/10.21003/ea.V181-09> [in Ukrainian]